

volging te spreken is het epigonisme zonder meer, en daarom aesthetisch slechts van relatieve beteekenis. Het onderscheid, de reserve hier gemaakt, hebben dikwijls verontwaardiging gewekt. Men meende, dat „litterair” en „aesthetisch” hier synoniem zouden moeten zijn met „wat een kliek ervan zegt”, loochende derhalve met andere woorden het bestaan van een rijk genuanceerde letterkundige productiviteit, loopende van journalistiek en amusementslitteratuur tot het eenzame, zeldzame meesterwerk. Wat zouden onze critici moeten beginnen, indien zij enkel de keuze bij hun waardebepalingen hadden tusschen goed en slecht, tusschen zwart en wit! Hoe fijner verdeeld zij hun waardeeringsschaal weten te houden, hoe minder kans zij loopen, bevangen te raken in een tot waarlijk zoo zuiver mogelijk oordeelen ten eenen male onbevoegde dogmatiek. En op deze verdeelingsschaal moet nu eenmaal de bovengenoemde onderscheiding worden aangebracht. Niet elk letterkundig produkt behoort tot de „littérature pure”, hoe dikwijls zijn geen andere elementen van zedekundigen, ja zelfs van politieken aard bijgemengd en zou men daarom een werk buiten zijn beoordeelingssfeer moeten bannen? Evenmin als onze letterkunde uit louter meesterwerken zou kunnen bestaan, evenmin kan het letterkundig product door den tijdgenoot zuiver op zijn schoonheidswaarde worden geschat. In wezen staat de schoonheid buiten den tijd en daarom is het ons niet gegeven in den tijd haar kern te treffen. Benaderen kunnen wij slechts. En daarom past ons bescheidenheid en voorzichtigheid, hoe dikwijls het ook in het rumoer van den dag mag worden vergeten, bij ieder oordeel, dat wij uit te spreken hebben.

Het boek van den heer Verhoog geeft tot detail-opmerkingen geen aanleiding. Men aanvaardt het of niet. Daarmede is alles gezegd.

R. H.

RECTIFICATIE.

In mijn bespreking van: J. L. Boender, „Is. Querido en het begrip literatuur” (zie E. G. M., April '28) heb ik het voorgesteld alsof J. L. Boender een pseudoniem is. Van bevriende zijde wordt mij thans medegedeeld, dat de heer J. L. Boender een te goeder naam en faam bekend staand gemeente-ambtenaar te 's Gravenhage is. Hiermede vervalt natuurlijk mijn beschuldiging van lafheid. Overigens heb ik mij geen bepaald persoon achter dit pseudoniem verscholen gedacht. Alleen: het feit, dat de eerste de beste „leek” een dergelijke Hetze op touw vermag te zetten bevestigt, naar het mij voorkomt, mijn veronderstelling: „heel pluis is het in ons litteraire leven niet”

R. H.